

Nro. 34.

**A' FELS. CSÁSZÁR, ÉS AP. KIRÁLY
KEGYELMES ENGEDELMÉBŐL.**

Indált Bétsből, Pénteken Aprilis 26.ik napján, 1811-ik
esztendőben.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

B é t s.

E' hónap' 22-dikén az utóbb meghalálozott Mária Therésia Császárné ő F. ge halála' napja emlékezetére való Vigilia, más nap pedig az azt követni szokott misemondással való ajtatosság tartatván az Udvari templomban, azokon ő Cs. K. Felsege is meg jelent Udvarnokjaitól kísértetvén, a' Cs. és K. Hertzegekkel egyetemben.

Professor *Robertson* és a' felesége a' múlt kedden délután a' Práterből a' tűzjáték' helyéről egy levegői golyóbis alá alkalmaztatva lévő hajátskában a' levegőbe szépen felemelkedvén, az ide való publicum' várakozásának tökéletesen eleget tettek. A' szél *Klosterneuburg* felé vitte

őket. Az azon innen lévő mezőn botsátkoztak-le. Az idő szép lévén, igen sok nézőik voltak.

Olasz Ország.

Fényes katona - innep tartatott Majlándban Aprilis' 4-dikén. Leg előbb is 10.000 emberből álló őrző sereg, testőrök 's egyebek, tüzzel való gyakorlás által emlékeztették a' sok ezer nézőket az armádia' régi vitéz tetteire. Ennek vége lévén epédre hívta a' testőrök sereg a' jelen lévő minden Olasz és Frantzia csapatokat. A' vendégeskedés az úgy nevezett *Circus* kerületében ment véghez. Az amphiteatrum' közepén egy 70 lábnyom magasságú emlékeztetőoszlop állott, melynek négy oldalain külömbkülömb emlékeztető mondások és figurák szemléltettek. E' körül négy magas obeliskusok, nyoltz oltárok, jó illattal füstölő áldozó edények, 's külömbkülömb emlékeztető kisebb oszlopok állottak. Ezek körül két táblák a' Generálisok, négy táblák az egyéb tisztek, és 100 táblák a' katonák' számára voltak felterítve, és minden féle győzedelmi oszlopokkal, koszorúkkal és virágokkal körül vétetve. Leg szebb tavaszi nap volt. Valami 30 ezerig való nézők 's ezek között sok szép tizfraszszyonyok vették őket körül. Felségesítették mind ezeket a' Ministerektől és minden udvarnokjaiktól kísértetve megjelent Vice-Királyné, és két leányai. A' katonaság 4 órakor szép rendel közepben megjelenvén, helyére ült. Kevés minuták alatt mindenek helyeikre telepedtek. Az asztalok körül az Olasz testőrök tették a' szolgálatot, kiknek vezérjek Gróf *Fontanelli* a' következő poharköszönésekkel szollalt-fel: Éljen a' Császár és Király! Éljen a' Császárné! Éljen

a' Római Király! mellyeket a' katonásagnak hasonló felkiáltása és a' készen álló ágyuk dörgése ekhóztattak. A' vendégeskedésnek egy pompás tűzjáték vetett végett estve az úgy nevezett Forumon. Az ezer féle gyözedelmi jelek mellett, a' Császár és Császárné neveik, a' Betsület' Legió, 's a' vas korona czimereik csillámlottak a' tűztsillagok között.

Dubourdiou (Düburgyiő) nevű Fr. hajós Kapitány néhány hónapok előtt nevezetessé tette volt egy fényes expeditzió által magát az Adriaticum tengeren. Sok Anglus apró hajókat meglepven, 's rész szerént össze rontván rész szerént elfogván, néhány milliókból álló nyereséggel tért volt az Ankonai kikötőhelybe vissza. Most szerentsétlen volt ugyan ő, azon tengeren egy expeditziójában. Maga is elesett. A' Vice-Király Adjutánsa *Oberster Giffenga* hivatal szerént való tudósítást küldött e' történetről ő Császári Hertzegségéhez, melly a' Párisi Monitörben is kijött, és az a' foglalatja: —

„*Lesina* szigetéről Mártzius 14-dikén. — A' Cs. Hertzegséged parantsolatja szerént e' h. 11-dikén estve az Ankonai kikötőhelyben a' *Favorita* nevű Fregátra ültem. A' hajós osztályt, melly 4 Fregátból és 2 Korvettéből, mind együtt hat, t. i. két Frantzia és 4 Olasz hajókból állott, Kapitány *Dubourdiou* vezérelte. Estvéli 7 órakor evezünk-ki. Mártzius 12-dikén naplemente után Lissa szigete' napkeletitsútsa' szemünkbe tűnván jóvallottam a' Kapitánynak, hogy 300 katonáinkat, a' kik véllem ezen hajón voltak, ezen szigetre kiszállitván, magunkat ott erőssittsük-meg. Nem fogadta-el jóvallásomat. Ejtzakára

a' sziget mellett maradtunk. Reggel egy Anglus hajós osztályt szemléltünk meg, a' mely három Fregátból, és egy lapos fedelő hajóból állott. Kapitány Dubourdiou azonnal jelt adott az ütöközetre, holott a' több hajóink még két órával voltak hátrább a' *Favorite* Fregátnál, mellyen én vélle együtt voltam. A' verekedés $7\frac{1}{2}$ órakor kezdődött el. Az alattam lévő katona Kapitány *Meillerie* illy szollott hozzám: — „Oberster! nem jó lenne e' még vagy egy órát várakoznunk, hogy a' hátra lévő hajóink is elérkezhetnének, és linéát formálhatnánk? — Én megjelentettem a' *Meillerie*' gondolatját a' hajós Kapitánynak, de ő így felelt: — „Ez a' leg szebb nap életünkben; az ellenség' első két hajói a' miéink: de ha hadi linéának formálásával időt veszünk, elszaladnak. Két hajónk van több, mint az ellenségnek; emberünk is több van.“ — Császári Hertzegséged tudja, hogy nékem (mint katona Komendánsnak) semmi szóm nem lehetett a' hajón; ennekfelette most voltam életemben először tengeri tsatában. Tehát nem tehettem egyebet, hanem tsak segitenem kellett ezt a' derék tengeri tisztet. Lehetetlen volna leírni azt a' vitéz bátorságot, melly által a' Fregátunkon találtató legénység elevenített. —

„Nyoltz óra után egy lövés távolságra voltunk a' két első ellenséges hajóktól, mellyek egész oldalokrol tüzet adtak Fregátunkra, a' melly leírhatatlan bátorsággal felelt mind két emeletéről. A' szél azonközben, melly addig erős és kedvező volt, tsendesedni kezdett és egészen elállott. A' verekedés már 5 fertály órát tartott, és hátra lévő hajóink közzül még egy is el nem

érkezett volt. A' tízre egy fertálykór így szólott a' hajós vezér Kap. Dubourdieu: — „Valósággal, ez egy igen szép nap: hanem én tsakugyan egy kevéssé igen siettem; még tsaknéhány miutánig viseljük bátran magunkat; az alatt a' több hajóink is megérkeznek.“ — Alig mondta - ki ezen szókat; egy golyóbis el tsapta mellőlünk. Azonban Fregátjaink megkezdettek érkezeni. A' *Flora* mingyártakkor, a' *Korona* 10 $\frac{1}{2}$ órákor, 's fél órával azután a' *Danaé* is bé állott a' linéába. Ezen együgyü előadásból láthatja Cs. Hertzegséged, milyen előrevigyázás nélkül verekedtünk. —

„A' Kapitány után a' hajós hadnagy is eslevén, a' zászlótartó a' hajónak forgatását igazgatta; a' hadi törvények szerént a' tsatázásnak vezérlése engemet illetett. A' zászló tartó jelentette 11 $\frac{1}{2}$ órákor, hogy a' Fregát' árbotzfai megdőledezvén, azt tovább kormányozni nem lehetne. Ugyan ekkor a' hojónak feneke a' sziget mellett kősziklára akadott. Én azonnal parantsoltsam, hogy az emberek a' partra szálljanak ki, a' melly megessvén a' Fregátot (a' *Favoritét*) a' levegebő felvettettem. A' *Korona* magát, sokáig való leg vakmerőbb védelmezés után 4 $\frac{1}{2}$ órákor megadta. A' *Flora* és *Danaé* az egyik Korvettével egyetemben azon éjjel Lessinához bé eveztek. — „Az Anglusok a' tóllünk elvett Koronát és egy magok Fregátjokat meggyujtván, a' St. Georgiói kikötőhelybe vonták-bé magokat igen rosz állapotban. Az ő lapos fedelű hajójok, árbotzfái öszsze törettetvén, a' sziget mellett kősziklára akadott, a' hol annak el kellett veszni. —

„Mi e' szerént két Fregátokat, az Anglusok

pedig egy Fregátot és egy lapos fedelőhajót, vesztettünk ezen tsatában. Ha Kap. Dibourdiou várakozott volna, míg az egész hajós tsapat megérkezhetett volna, ez a tsata bizonytalanság lett volna az Olasz tengeri erőre nézve. A hajós Kapitány szeleskedése rontott el mindent. Akár melly nagyok voltak azonban azok a hibák, mellyeket Dubourdiou ejtett, az ő elveszése tsakugyan igen sajnáztatik. Lehetetlen, hogy valaki, mint tiszt vitézebb, és mint tengeri ember alkalmasabb legyen nállánál. Az a tűz, mellyet benne az ellenségnek meglátása fellobbantott, ragadta őtet magán kívül. —

„Hajós osztályunk *Ragusa* felé fog *Lesinából* elevezni a megromlott hajóknak megfoldoztatások végett. —

„Az Anglusok' vesztése végzetlen volt. Az ő tisztjeik felerészint, 's hajós legényeik is egy részint, elhullottak.

„Utoljára azt is emlitenem kell Cs. Hertzegségnek, hogy a' Dalmatziai partoknak lakosaik, igen jó indulattól vannak erántunk lelkesítettve. A' hajók és belső katonaság, a' szomszéd szigetekről nagy készséggel öszsze szaladtak segittségünkre. — „

„*Giflenga*, Oberster.

Portugallia.

Végezete az *Eszlingi* Hertzog M. Massena' armádiája hátrálása hivatalszerént való leírásának, melly a' 33-dik számú M. Kurir 456-dik lapján félbe maradt: —

„Az Anglus előljáró tsapattal nem volt egy ágyú is: a' Frantzia hátuljáró tsapat pedig szünet nélkül ágyúzott réá. Mártzius 11-dikén. A'

Redinhai halmokra ért a' Fr. hátulsó sereg. Az Anglus Generális egész armádiájával elő nyomult. Délutánni 2 óra-tájban valami 25 ezer emberekből álló hadi rendet formált előttünk, a' melly alatt mi 40 ágyuval tüzeltünk réá leg nagyobb iparkodással. Minden golyobisaink az ő massájának közepét érték, a' nélkül, hogy ő az alatt tsak egy battériáról, hozzá fogott volna a' tüzeléshez. Gyakorta rendetlenség látszott lenni sorai között. Öt óra-tájban érkezett az artilleriája. Örömmel szemléltük, hogy egy ellenséges osztály az ő hadi rendjeknek job szárnya felé teszi fordulásait, hogy a' mi bal szárnyunkat a' Rendinha' völgyin megkerülje. Mi ezt néki megengedtük. Jól előre haladván, ekkor két Linea Regimentjeink bajonéttokkal réá rohantak, és üzőbe vették. Az Anglus tiszt, a' ki ezen osztályt vezérlette, megöletett. Nagy ideig kitétetve lévén az Anglus sereg ágyúgolyobisainknak, sokat vesztett. A' mi vesztésünk valami 80 elesett vagy megsebesedett emberekből állott.—

„Mártz. 15-dikén Foz-de-Aroménal állottak az ellenséges előljáró tsapatok: a' mi artilleriánk a' Ceira jobb partján állott, a' honnét annak bal partjára szolgáltak golyobisaink. Itt mi szélső tsaportok között való verekezésbe bonyolítottuk az ellenséget, a' melly néki szerentsétlen volt. Altal tsaltuk a' job partra ágyúink tüze alá. Azonban két Regimentjeink réá ütöttek. Az alatt, míg a' falut most mi majd ismét az Anglusok elfoglalták, ők szüntelen kitétetve voltak ágyúink egész tűzinek. A' falú, Foz de Arome, utoljára a' Frantzia hátulsó tsapat kezében maradott Mi 200 embert vesztettünk, az Anglusok 1200-at. Egy Anglus Generalis is elesett. —

„A' rendnek megbomlása a' rosz fekvés által okoztatott kedvetlenség miatt az egész ellen-

séges lineára kiterjedett vala. Az ellenségnek egész semmivé való tetelére a' kedvező időpont eljött vala. Ezt a' környülállást a' Frantzra vezérek néhány szempillantatig már fontolás alá is vették vala. Hanem, az armádia már 11 nap hátrált volt; már nem volt több 2 vagy 3 napi fél-fél pottziónyi eléségnél. Tehát megállapodással időt tölteni lehetetlen volt; egy napot sem lehetett elveszteni; folytatni kellett a' hátrálást. Mártz. 17-dikén egész hátuljáró tsapatunk által költözött az Alván. Az ellenség a' Pombali, Redinhai és Foz de Aromai tsatákban kapott tapasztalás után többé magát mutatni nem kívánta. Ezen 3 tsatákban szerentsés volt a' Frantzia armádia. El nem vesztette egy puska-poros, egy bagázsiás szekert; hátra nem hagyta egy betegit. Seregeink nem az Anglusoktól való kergettetéshez, hanem eleségeknek mennyiségéhez alkalmaztatták hátrálássokat. Végezetre 22-dikben az armádia' leg jobb tanyában feküdt; 's a' katonának leg jobb kedve volt. Santeremtől fogva 12 napok kívántattak, hogy az Alván által jöhessünk, a' hova naponként érkeztek Salamanka és Ciudad-Rodrigó felől a' ruházattal tzipókkal, és egyébbel terhelt szállító szekerek. —

„Igy tehát hat hónapig élt a' Frantzia armádia Portugalliában az ország' vagyonából, és tsak akkór hagyta azt oda, midőn minden segedelem' kútfejek kiszáradván, a' magazinumokból többé semmi provisiót nem várhatott, a' mely tekintetben közönségesen leg terhesebbek szoktak lenni az aratást megelőző hónapok, minthogy ilyenkor minden élésházak megüresülnek, kivált egy ellenséges és már egészszen felpredáltatott országban.

* * *

Jobbítás. A' közelébb költ Kurir' 454-dik lapjan felülről lefelé számlálván a' 10-dik sorban e' helyet, *szakaz* kell olvasni *százat*.